

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt II. Quòd ad recuperandam libertatem duplici nobis Christus ratione
consuluit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

tionēque Domini abduceret: quis tum naturā & verē
vniuersorum sit Deus. succurrere illis quidem voluit,
sed rem produxit, & patienter tulit; sine dubio exspe-
ctans commodum tempus auxiliij ferendi. Quod vbi
aduenit, tunc bellum intulit his qui nos vicerunt, & ab
eorum malitia abripuit, opemque attulit & seruauit,
proprioque nos iugo subdidit. Itaque præterlapsis re-
trò temporibus, dilaceratis terræ incolis, & Satana leo-
nis in morem omnes deuorante, Tacui, inquit; num
etiam semper tacebo & sustinebo?

CAPVT II.

*Quòd ad recuperandam libertatem duplici nobis
Christus ratione consuluit.*

PRINCIPIO autem statuendum illud omnino est,
P auctorem salutis nostræ Christum, duplici nobis
ratione ad libertatem recuperandam consuluisse. qua-
rum altera in exemplo sita est, altera in sacramento:
sed mox vtrumque diabolus per varias hæreses de-
struere conatus est. siue enim illæ naturæ humanæ ve-
ritate. n ex toto vel ex parte sustulerunt; siue detraxe-
runt diuinitatis proprietatem; hac via certissimè aut
Sacramenti virtutem nullam reliquerunt, aut fallaci
duntaxat illuserunt virtutum humanarum exemplo.
Nec initio quidem nascentis religionis defuere, qui
solo exemplo atque doctrina, Christum nobis pro-
fuisse putarent. velut Iudaizantes Christiani, qui Apo-
stolorum ætate Christum recipiebant; sed vt docto-
rem cui crederent, non vt redemptorem cui fiderent,
iustitięque & salutis auctorem. quibus Pelagiani mul-
tum similes, quid aliud magna ex parte, quàm redem-
ptionis Sacramentum violarunt? Naturæ enim vitiatę
& labefactatę, peccati que & diaboli seruituti manci-
patę & addictę, dum plus æquo tribuunt ad bene iu-
steque viuendum, crucis virtutem euacuant; audireque

*Lib. 5. contra
Jul. cap. 9.*

merentur, si per legem seu per naturam solius cognitione legis adiutam, est iustitia: ergo gratis Christus mortuus est. cuius morti non plus multo relinquunt, quàm exempli vilitatem ad excitandum atque inflammandum. Tolle, inquit Iulianus, exempli causam; tolletur & pretij, quod pro nobis factus est. Cui respondens Augustinus, Non est mirum, inquit, quod solum exemplum in Christo ponis, qui præsidium gratiæ, quo erat plenus, oppugnas. Nam remissionem quidem peccatorum, pretio Domini sanguinis assignabant, quam sanguini hircorum atque taurorum, magno errore, Iudaizantes ascribendam arbitrabantur. Suam autem Pelagianus Cælestius sententiam, in ea epistola quam scripsit ad Demetriadem virginem, satis expressit, cum his utitur verbis: Si ante legem, ut diximus, & multo ante Domini nostri Salvatoris aduentum, iuste quidam vixisse & sanctè referantur; quãto magis post illustrationem aduentus eius, nos id posse credendum est, qui instructi per Christi gratiam, & in meliorem hominem renati sumus? qui sanguine eius expiati atque mundati, illiusque exemplo ad perfectam iustitiam incitati, meliores illis esse debemus, qui ante legem fuerunt; meliores etiam quàm fuerunt sub lege? In hisce Pelagiani hominis verbis, non quiuis, opinor, facillè venenum inesse suspicabitur. Sed qui priora legerit, non dubitabit eum dicere, per naturam posse nos quidem iuste & sanctè vivere, sed gratia Christi adiutos, idem posse faciliùs: ideoque magis etiam id operam dare debere. Gratiam verò eius in eo ponit, quòd non in bonos homines; cum bonos iustosque fuisse multos solius naturæ vi suprà docuerit; sed quòd in meliores homines regeneremur. Deinde in remissione peccatorum, qua per Christi sanguinè expiamur atque mūdāmur. Denique in eo quòd exemplo eius ad perfectam iustitiam incitamur. Id quod & aliis eiusdem

Epistola

Epistolæ verbis, Christi volens commendare beneficium, quo vetus homo liberatur, inculcat in hunc modum: Christus, inquit, credentibus sibi, primò omnia per baptismum peccata dimittit. deinde imitatione sui, ad perfectam incitat sanctitatem; & vitiorum consuetudinem, virtutum vincit exemplo. Ecce, inquit Augustinus, quomodo vult intelligi adiuuari eos qui sub lege peccant, vt per gratiam Christi iustificati liberentur: tanquam eis non sufficiat sola lex, propter nimiam peccandi consuetudinem, nisi Christi accedat non inspiratio charitatis per Spiritum sanctum, sed intuendum & imitandum in doctrina Evangelica virtutis eius exemplum. Hæc igitur Pelagianorum doctrina pestilentissima fuit. Postea verò Bernardi ætate, ea quoque hæresis exorta est, dnce quodam Petro Abelardo, qua assereretur Christi beneficio non esse hominum genus à diaboli potestate & tyrannide liberatum; sed solo nobis exemplo consultum esse: propterea quæ duntaxat filium Dei carnem suscepisse, vt cæcis mortalibus viam salutis ostenderet, vt doctrina illuminaret, vt exemplo virtutum excitaret, sui quæ officij commonefaceret; vt denique passione & morte sua ad redandum inuitaret atque accenderet. Quod si ita est, quid antiquis Christus non paucis profuit iustis, quos neque in natura nostra docuit, neque exemplo excitauit? Atqui & illi per gratiam Domini nostri Iesu Christi saluati sunt, sicuti & nos, teste Apostolo

*Lib. de gratia
Christi, c. 39.*

Ahor. 15.

*Serm. 1. de
passione Do-
mini.*

neque cuiquam omnino sanctorū, nisi in redemptione Domini nostri Iesu Christi, salus & iustificatio fuit, sic ille. Sanè futuræ in Christo vitæ & mortis contemplatio mouerit eos qui spiritu prophetico clariùs illa futura præuidebant, sicuti nos eorundem præteritorum mouet commemoratio. at simplicioribus iustis, & implicita quadam fide uiuentibus, præsertim cum & rarior & obscurior esset de venturo Messia prædicatio, quid præclaræ conuersationis & probrosissimæ mortis ignorata adhuc exempla profuerunt? non enim illius probatur opinio, uti neque diuo Bernardo probata est, qui aliquando asseruit omnes antiquos iustos, quotquot uidelicet Christi aduentum præcesserant, tantam omnino habuisse præscientiam futurorum, ut nullus vel simplicium iustorum quicquā ignorauerit ex omnibus quæ modò nobis Euangelica pandit historia, exempli gratia, Verbum incarnatum, partum virginalem, doctrinam Saluatoris, miracula, crucem, mortem, sepulturam, descensum ad inferos, resurrectionem, & ad cælos ascensionem, sic omnino omnibus illorum temporum iustis, & apertè omnia, & distinctè singula fuisse præcognita, quemadmodum suo sunt tempore post exhibita, & modò cognita nobis: adeò ut nec iusti fuerint, nec salui sint, quibus ita clara omnia & perspicua non fuerunt. hoc enim commentum si recipitur, fatèdum est antiquis temporibus aut pererram fuisse salutem, aut non sine iniuriâ noui Testamenti, nimium numerosam perfectionem: omnesque perfectos, omnes existisse Prophetas, quotquot ab aduentu Domini retrò iusti & salui fuère. Quod si Prophetæ ipsi, & qui illustriores videbantur in illo populo, non omnes omnia æquè perspecta habuerunt, sed alij plus, alij minus, quantum cuique spiritus dabat, qui singulis diuidit prout uult: quanto magis simpliciores quique iusti, sine detrimento salutis, saluationis

tempus,

tempus, modum & ordinem nescire potuerunt, quæ tamen certa spe & fide, vii promissa fuerant, firmissimè tenuerunt? Vt enim hodieque multi in populo Christiano, vitæ æternæ seculique futuri præmium & indubitanter credunt & sperant constanter, & arden- ter desiderant; formam tamen ac statum, ne cogitare quidem vel tenuiter norunt: ita iusti complures ante Saluatoris aduentum, Deum omnipotentem tenentes & diligentes, eundemque suc salutis gratissimum promissorem, credentes in promissione fidelem, sperantes certissimum redemptorem; in hac fide & expectatio- ne saluati sunt, tametsi quando & quo modo quòve ordine salus promissa præstaretur, ignorarent. Cùm igitur salutem illi consecuti sint, neque eam consequi nisi Christi beneficio potuerint (non enim est in alio vlllo salus) efficitur, eum non exemplo, sed Redemptio- nis admirabili sacramento, eiusmodi hominibus pro- fuisse, Quanquam & ipsa exempli vtilitas fructusque omnis sine sacramenti virtute non constet. atque ij qui sine sacramenti operatione, humilitatis mutuique amoris virtutes è solo putèt exemplo posse elici, haud secus facere videantur, quàm si aut sine fundamento ædificare, aut super inane pingere velint. Corruptis si- quidem vitiatisque antiqui serpentis veneno mortali- bus, quamlibet clara veritatis prædicatio, quantumuis excellens virtutis exemplum, odor est mortis in mor- tem: potiusque cum detrimento salutis quàm cum iu- stitiæ fructu cognoscitur, si non altiùs misereatur per crucis sacramentum salutis auctor, captiuorum redem- ptor, & nostrarum medicus animarum. Volo, inquit Bernardus, totis nisibus humilem sequi Iesum; cupio eum qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me, quibusdam brachiis vicariæ dilectionis amplecti: sed oportet me & agnum māducare Paschalem. nisi enim manducauero carnem eius, & biberero eius sanguinem,

non

*Epist. 189. ad
Innocentium
Papam contra
errores Petri
Abelardi.*

1. *Timoth. 3.*

non habebō vitam in memetipso. Panis enim hic est verus qui de cælo descendit, & dat vitā mundo. Itaque nec humilitatis exempla, nec charitatis insignia, præter redemptionis sacramentum sunt aliquid; vti neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus de quo sacramento loquens Apostolus, Magnum, inquit, omnino pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatū est in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est gētibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. huius vim sacramenti, qua perditæ hominum animæ liberantur, etiam baptizati paruuli nullo suæ vocis, sed salutis testimonio, vehementer clareque confirmant. Quid enim tantillæ ætati exempla, quid doctrina conferre possit? & tamen regeneratos lauacro salutari, in regnum cælorum admitti credimus: quò nemini patere aditus posset, nisi ianuam Christus suæ crucis clauē referasset. An fortè censendum est, paruulos primi peccati contagio, in ipso statim exordio vitæ potuisse infici, & eosdem Christi merito nō posse occulta gratiæ infusione renouari? Planè quod ait Augustinus verissimum est: Sicut ille in quo omnes viuificabuntur, præterquam quòd se ad iustitiam exemplum imitantibus præbuit, dat etiam sui spiritus occultissimam fidelibus gratiam, quam latenter infundit & paruulis sic & ille in quo omnes moriuntur, præterquam quòd eis qui præceptum Domini, volūrate transgrediuntur, imitationis exemplum est; occulta etiam tabe carnalis concupiscentiæ suæ, tabificauit in se omnes de sua stirpe venientes. Vt igitur nocuit Adam hominibus ex se nascituris, non solo exemplo, solaque ostensione peccati, quod innumerabiles ignorarunt, multi per ætatem nec scire potuerunt: ita Christus nobis ad iustitiam & vitam non sola virtutis ostensione profuit, sed altissimo suæ mortis sacramento. Sicut enim per

vnum

*Cap. 9. lib. 1 de
peccat. meritis
& remis.*

vnum hominem peccatum intravit in mūdum, ita per *Roman. 5.*
 vnum hominem iustitia reddita est mundo: & sicut in
 Adā omnes moriūtur, ita & in Christo omnes viuifi-
 cabuntur. Quid porrò nobis toties in diuinis literis &
 & aperte & in vmbri, sacrificiū crucis, hostia, recon-
 ciliatio, pretium sanguinis, meritum, redemptio, aliaq.
 eiusmodi commendantur: si præter institutionem &
 commonitionem exempli nihil in Christi morte spe-
 ctare debeamus? Scilicet frustra atque ex errore Pau-
 lus in eo duabus præcipuè epistolis elaborat, vt vim
 crucis demonstret, & ad delenda peccata quæcunque
 commissa sunt, & ad vires hominū infirmas recrean-
 das, ne deinceps committantur. hoc enim agitur in ea
 epistola quæ scripta est ad Romanos; illud in epistola
 ad Hebræos. Denique inter Christi mortem & san-
 ctorum, nihil discriminis detestanda hæresis illa con-
 stituit: quod est religionem Christianam conculcare,
 neq. cur Christus mortuus sit & crucifixus, agnoscere.
 Rectè verò & Christianè prorsus Leo Pōtifex: Quā- *Epist. ad Leo-
nem Augustinū*
 nis in conspectu Domini multorum Sanctorum pre-
 tiosa mors fuerit, inquit, nullius tamen insontis occisio
 propitiatio fuit mundi. accepere iusti, non dedere co-
 ronas: & de fidelium fortitudine, exempla nata sunt
 patientiæ, non dona iustitiæ. Singulares quippe in sin-
 gulis mortes fuerunt: nec alterius quisquam debitum
 suo funere soluit: ùm inter filios hominum solus Do-
 minus noster Iesus exstiterit, in quo omnes crucifixi,
 omnes mortui, omnes sepulti, omnes etiam suscitati,
 Hinc opinor & Ambrosium dixisse in fine libri sexti
 in Lucam: Aliæ cruces nihil mihi profunt; sola crux
 Christi mihi utilis est; & verè utilis, per quam mihi
 mundus crucifixus est, & ego mundo. Gloria enim *Serm. 16. de
passione Do-
mini, & ser-
mones 14.*
 nostra, caput & origo beatitudinis, libertas & corona,
 Crux est, ait D. Chrysostomus hom. 55. in Matthæū.
 Itaque Saluator noster (quemadmodum supradictus
 Pontifex

Pontifex alio in sermone scriptum reliquit) vniuersis in se credentibus & sacramentum condidit & exemplum: vt vnum apprehenderent renascendo, alterum sequerentur imitando. hoc enim docet beatus Petrus Apostolus dicens: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius; qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius; qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se iniuste; qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: vt peccatis mortui, iustitiae viuamus. Quibus verbis beatus Apostolus ita commemorauit exemplum innocentiae & patientiae Christi, vt tamen & sacramentum diligenter expresserit in eo, quod peccata ipse Christus nostra pertulerit in corpore suo super lignum; ad eum effectum, vt peccatis mortui, iustitiae viueremus. Ideo huius virtute sacramenti non solum datur credentibus remissio peccatorum, verum etiam incredulis fides, & sceleratis poenitentia salutaris. Quod euidenter satis in latrone altero monstratum est, cuius vsque ad crucem ipsam scelerata vita durabat. Quae enim istam fidem exhortatio persuasit? quae doctrina imbuit? quis praedicator accendit? non viderat prius acta miracula, cessauerat tunc languentium curatio, caecorum illuminatio, viuificatio mortuorum: ea ipsa quae mox erant gerenda, non aderant. & tamen eum confitetur etiam regem, quem sui supplicij videt esse consortem. Inde ergo oriebatur hoc donum, vnde accepit fides ipsa responsum: Hodie mecum eris in Paradiso. Dixerat enim Dominus noster, crucis mortisque suae virtutem ostendens; Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. hoc ipsum sacramentum Dominicae mortis, Isaias Propheta cum saepe alias, tum luculenter satis ostendit, vbi alloquens Filium Patris; Dedi, inquit, propitiationem tuam, id est,

.Cap. 43.

tuae propitiationis & reconciliationis fructum Ægyptum & Æthiopiam & Saba pro te, ex quo honorabilis factus es in oculis meis & gloriosus. Ego dilexi te, & dabo homines pro te, & populos pro anima tua: noli timere, quia ego tecum sum: ab Oriēte adducam sementuum, & ab Occidente congregabo te. Dicam Aquiloni, da: & Austro, noli prohibere: affer filios meos de longinquo, & filias meas ab extremis terræ. Igitur, quemadmodū ait D. Augustinus, Christus Dominus seminato quantum per eius oportebat presentiam Evangelio, passus est, mortuus est, resurrexit: passione ostendens, quid sustinere pro veritate; resurrectione, quid sperare in æternitate debeamus: excepta tamen, inquit, altitudine Sacramenti, qua sanguis eius fusus est in remissionem peccatorum. Sed ea primū quæ exempli sunt, exsequamur.

Cap. 49. lib.
18. de ciuitate
Dei.

CAPVT III.

Quod Deus, ut eum nosse atque exemplum eius imitari facilius possemus, seipsum visibilem conspicuumq; hominibus in homine præbuerit.

HUMANÆ infelicitatis caput, & scelerum fons atque origo, Dei vnus erat ignoratio. hæc infinitam falsorum deorum turbam, & prodigiosos inuexit cultus: atque hinc in omne vitiorū genus, cæcos mortales demersit. Initium enim fornicationis, ait Sapiēs, *Sapient. x4.* est exquisitio idolorum; & adiuentio illorum, corruptio vitæ est. Sic proinde vera ignorabatur diuinitas, ut non facilis ratio suppeteret, ad eius cognitionem & cultum homines reuocandi: propterea quod corporeis iam dediti sensibus, magisque carne quam spiritu & mente viuentes, visibilium speciem propensius sequerentur: ad spiritualia verò & diuina, tāquam læsa oculorum acie, caligarent. Cū enim in vitiorum ac voluptatum stoliditatem corruissent homines, nihilque aliud